

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie**

Rzeszów, dnia   grudnia 2010 r.

**Pan
Rafał Lechoszest
Dyrektor Gminnego Zakładu
Gospodarki Komunalnej
w Zaleszanach**

LRZ-4101-13-05/2010
P/10/140

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie przeprowadziła kontrolę Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Zaleszanach, z/s w Dierdziówce (w dalszej treści – Zakład), w zakresie – prowadzenia przez Gminę Zaleszany (w dalszej treści – Gmina) zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w okresie 2008 r. – 2010 r. (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 10 listopada 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK przesyła Panu niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, ocenia pozytywnie wykonanie przez Zakład zadań, w zakresie prowadzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

W obszarze gospodarki wodnej i ściekowej Zakład działał według zasad określonych szczegółowo w pozwoleniu wodnoprawnym – udzielonym w dniu 11 czerwca 2004 r. przez Starostę Stalowowolskiego.

Na podstawie ww decyzji Zakład, jako jednostka organizacyjna Gminy realizująca te zadania, uzyskał prawo do:

- poboru wody podziemnej z ujęcia wód z utworów czwartorzędowych zlokalizowanego w miejscowości Kotowa Wola, składającego się z trzech studni wierconych oznaczonych jako S-1, S-2, S-3,
- wprowadzania oczyszczonych ścieków komunalnych z oczyszczalni ścieków w Kępie Zaleszańskim do wód rzeki Łęg.

Warunki techniczno-eksploatacyjne podane w cytowanym pozwoleniu wodnoprawnym, zostały zmienione przez Starostę Stalowowolskiego w 2010 r.

Starosta Stalowowolski po przeprowadzeniu przez Gminę inwestycji modernizacyjnej Stacji Uzdatniania Wody (likwidacja wyeksploatowanych i budowa nowych studni głębinowych) oraz w związku z prowadzeniem wieloletniej inwestycji współfinansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Regionalnego w zakresie kanalizacji Gminy i rozbudowy oczyszczalni ścieków - wydał odpowiednio w sierpniu i czerwcu 2010 r. nowe decyzje w przedmiotowych sprawach.

W toku kontroli ustalono, że Zakład przestrzegał zasad i warunków podanych w pozwoleniach wodnoprawnych zarówno w zakresie ilości wody pobieranej z podziemnych źródeł przez Stację Uzdatniania Wody, jak i ilości oraz jakości ścieków zrzucanych do wód powierzchniowych przez gminną oczyszczalnię ścieków oraz do sposobu pomiaru tych mediów prowadzonego przez ww. podmioty komunalne.

Stacja Uzdatniania Wody produkowała i przesyłała wodę dla wszystkich trzynastu miejscowości Gminy Zaleszany. Powierzchnia obszaru Gminy objętego dostawą wody wynosiła 80 km². Woda była rozprowadzana za pomocą jednego, kompleksowego systemu wodociągowego

W Stacji Uzdatniania Wody zainstalowano wodomierze według zaleceń pozwolenia wodnoprawnego (typ wodomierzy i miejsce instalacji). Pomiar wody wydobytej i pomiar wody podawanej do sieci wodociągowej oraz sposób prowadzenia rejestru tych pomiarów, w ocenie NIK były rzetelne i pozwalały na prawidłowe sporządzenie stosownych sprawozdań statystycznych oraz informacji służących naliczaniu opłat za korzystanie ze środowiska.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Zakład rzetelnie i terminowo sporządzał sprawozdania GUS: M-06 o *wodociągach, kanalizacji i wywozie nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych* i OS-5 z *oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich* oraz półroczne informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat przesyłane do Podkarpackiego Urzędu Marszałkowskiego.

W kontroli ustalono, że w I-półroczu 2010 r. wydobyto 196 tys. m³ wody podziemnej, z tego 158 tys. m³ wtłoczono do sieci wodociągowej. Pozostałą ilość wody wydobytej - 38 tys. m³ (19,4%) przeznaczono na cele technologiczne lub utracono na etapie uzdatniania w Stacji Uzdatniana Wody.

Z wody wtłoczonej do wodociągu – przeznaczonej dla odbiorców – sprzedano 99 tys. m³ wody pitnej, tj. 62,7%. Pozostała ilość wody podana do sieci – 59 tys. m³ (37,3%) została stracona w sieci lub przeznaczona na cele technologiczne, tj. głównie na 2-krotne w ciągu roku płukanie sieci.

Poza pomiarem wody wykorzystywanej do płukania filtrów na Stacji Uzdatniana Wody nie prowadzono żadnych innych pomiarów wody przeznaczonej na cele technologiczne oraz wody straconej. W sprawozdaniach GUS: M-06 o *wodociągach, kanalizacji i wywozie nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych* podawano jedynie szacunki wody pobranej na własne cele technologiczne i strat wody. Szacunków dokonywał bezpośrednio Dyrektor Zakładu, m.in. przyjmując wydajności godzinowe hydrantów w trakcie płukania sieci. Ilość wody straconej w wyniku awarii szacowano, przeliczając np. czas wypływu wody w zestawieniu do średnicy przerwanej rury oraz posiłkując się zestawieniem danych pomiarowych wody wtłoczonej do sieci podczas normalnej pracy oraz pracy w czasie awarii.

W I półroczu 2010 r. Zakład wykazywał łączne straty wody wydobytej, w ilości 63 tys. m³, tj. 32% wydobywania. Razem z wodą przeznaczoną na cele technologiczne, tj. 34 tys. m³, stanowiło to 49,5% (97 tys. m³) całego wydobywania.

W analogicznym okresie lat 2008 – 2009, tj. w I-szych półroczach - pobór wody nieprzeznaczonej do sprzedaży wynosił odpowiednio 44,2% i 41,9% (95,5 tys. m³ przy wydobywaniu 216,2 tys. m³ oraz 82,9 tys. m³ przy wydobywaniu 197,8 tys. m³).

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie utratę tak znacznej ilości wody wydobytej.

W kontroli ustalono, że Zakład nie opracował programu oszczędności wody, nie prowadził też analizy strat wody. Nie zidentyfikowano fatycznych źródeł powstałych strat wody w sieci wodociągowej.

Z ustaleń kontroli wynika, że gminna sieć wodociągowa jest siecią nową, zbudowana z tworzyw sztucznych - nie ulegających awariom. W rejestrze awarii sieci wykazano w badanym okresie 12 zdarzeń. Były to awarie spowodowane głównie przez czynniki

zewewnętrzne. Największą jednorazową stratę wody wynikającą z awarii oszacowano na 700 m³.

W kontroli ustalono, że Gminna oczyszczalnia ścieków realizowała zadania zgodnie z warunkami pozwolenia wodnoprawnego. Zakład zlecił dokonywanie pomiaru jakości zrzucanych (oczyszczonych) ścieków zewnętrznej specjalistycznej firmie. Badania wykonywano z częstotliwością przewidzianą w regulacji § 5. ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia z 24 lipca 2006 r. w *sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego* (Dz. U. Nr 137 poz. 984).

Z raportów sporządzonych na powyższą okoliczność wynikało, że parametry podane w pozwoleniu wodnoprawnym, tj.: BZT₅ pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu, ChZT_{Cr} chemicznego zapotrzebowania tlenu, i zawiesiny ogólnej - w badanym okresie nie zostały przekroczone.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację procesu przeprowadzanego corocznie przez Zakład - prowadzącego do ustalenia propozycji stawek i taryf za dostarczaną wodę pitną i ceny za odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych na kolejny rok.

Ustalono w kontroli, że wnioski w przedmiotowej sprawie Dyrektor Zakładu składał Wójtowi Gminy w trybie przepisu art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o *zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w *sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków* (Dz. U. Nr 127, poz. 886).

Gmina Zaleszany ustalała corocznie nowe taryfy na okres od dnia 25 stycznia roku bieżącego do dnia 24 stycznia roku następnego. Dyrektor Zakładu przesyłając propozycje taryf w dniu 14 listopada 2007 r., w dniu 22 października 2008 r., czy w dniu 23 października 2009 r. - dochowywał określonego przepisem art. 24 ust. 2 cytowanej powyżej ustawy - 70 dniowego terminu przedstawienia Wójtowi Gminy wniosku o ich zatwierdzenie - przed planowanym dniem wejścia taryf w życie.

Do wniosków dołączano wszystkie wymagane załączniki w tym zestawienia przychodów i kosztów dotyczące odrębnie gospodarki z zakresu dostarczania wody i odrębnie gospodarki ściekowej. Dołączony zbiór danych liczbowych stanowiący szczegółową kalkulację cen i stawek opłat – sporządzono według wzorca podanego w załączniku do przywołanego powyżej rozporządzenia z dnia 28 czerwca 2006 r.

Wysokość taryf za dostarczoną dla odbiorców komunalnych wodę kształtowały od 1,90 zł/m³ w 2008 r. do 2,20 zł/m³ w 2010 r. Opłaty za zrzut ścieków komunalnych wynosiły od 5,07 zł/m³ w 2008 r. do – 5,38 zł/m³ w 2010 r.

W kontroli ustalono że główną przyczyną wzrostu poziomu ww. taryf i opłat były zaplanowane w 2009 r. wzrosty wynagrodzeń osobowych w Zakładzie oraz wzrost opłat za energię elektryczną.

Głównym czynnikiem cenotwórczymi, zarówno co do wysokości taryf za dostarczaną wodę jak i cen za zrzut ścieków były wynagrodzenia osobowe z narzutami. Stanowiło w przypadku dostarczania wody od 29% (2009 r.) do 35% (2008 r.) kosztów działalności, a w przypadku ścieków odpowiednio od 30% do 41%. Kolejnymi znaczącymi czynnikami cenotwórczymi były koszty zakupionej energii oraz koszty ogólnowydziałowe i pomocnicze – wynoszące od 19% do 27% ogółu kosztów.

W kontroli ustalono, że głównym składnikiem kosztów ogólnowydziałowych były koszty osobowe kadry zarządzająco-administracyjnej Zakładu.

W 2008 r. koszty osobowe w ramach 4 etatów wynoszące 209 tys. zł, stanowiły 83,6% całości kosztów ogólnozakładowych. W 2009 r. koszt osobowe kadry administracyjnej Zakładu wynoszące 289,2 tys. zł stanowiły 76,4% kosztów ogólnozakładowych, a w I półroczu 2010 r. koszty osobowe związane z administracją wynoszące 103,6 tys. zł stanowiły 68,4% ww. kosztów.

Jednocześnie szacunek kosztów ponoszonych przez Zakład z tytułu strat wody wynosił:

- w 2008 r. – 172 tys. zł (167 tys. m³ x 1,03 zł/m³),
- w 2009 – 121,5 tys. zł (98 tys. m³ x 1,24 zł/m³),
- w I połowie 2010 r. – 70,4 tys. zł (51 tys. m³ x 1,38 zł/m³),

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, stosownie do art. 60 ust. 2 ustawy o NIK, wnosi o:

1. podjęcie działań w celu zidentyfikowania źródeł strat wody w sieci wodociągowej oraz ograniczenia strat wydobytej wody,
2. podjęcie działań w celu opracowania programu oszczędności wody.

W myśl art. 62 ustawy o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie oczekuje przedstawienia przez Pana w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego ma Pan prawo zgłoszenia do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartego w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń termin nadesłania ww. informacji, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK w sprawie zastrzeżeń.